

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Goedkeuring en machtiging tot ondertekening van het Wijzigingsprotocol tot modernisering van het Verdrag van de Raad van Europa van 28 januari 1981 tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens.

1. INHOUDELIJK

Situering

Het Verdrag van de Raad van Europa van 28 januari 1981 tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (ETS nr. 108) was het eerste internationale juridisch bindende instrument op het gebied van de gegevensbescherming. In dit Verdrag werden de grondslagen van de gegevensbescherming vastgelegd. Het nieuwe voorliggende protocol zal het Verdrag van 1981 moderniseren.

Op grond van de bevoegdheidsverdeling zoals bevestigd door het Grondwettelijk Hof (arresten nr. 50/2003 en 51/2003 van 30 april 2003) kan enkel de federale wetgever bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden het recht op de eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven kan worden beperkt, maar die bevoegdheid kan redelijkerwijze slechts betrekking hebben op de algemene beperkingen van dat recht, die van toepassing zijn op gelijk welke aangelegenheid.

Een inmenging in het privéleven in het kader van de regeling van een bepaalde aangelegenheid ressorteert inderdaad onder de wetgever die bevoegd is om die aangelegenheid te regelen, maar de decreetgever dient wel de algemene federale regelgeving in acht te nemen, die als minimale regelgeving voor alle aangelegenheden geldt. De gemeenschappen en de gewesten kunnen dus, wat hen betreft, ieder voor zich deze aangelegenheid regelen met inachtneming van de federale wet.

De Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), legde via schriftelijke procedure het gemengd karakter van het verdrag vast. Zowel de federale overheid als de gemeenschappen en de gewesten werden bevoegd verklaard.

Context

Het Verdrag van de Raad van Europa van 28 januari 1981 tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens (ETS nr. 108) was het eerste internationale juridisch bindende instrument op het gebied van de gegevensbescherming waarin de grondslagen van de gegevensbescherming werden vastgelegd. Ondertussen zijn 51 staten partij bij dit Verdrag (53 met ingang van 1 oktober 2018).

Het Verdrag heeft tot doel het recht op privacy te beschermen, dat is erkend in artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Dit Verdrag vereist dan ook dat in het nationale recht in de noodzakelijke maatregelen wordt voorzien om de eerbiediging van de rechten van elk individu bij de verwerking van persoonsgegevens te waarborgen. Bovendien is dit Verdrag de voornaamste inspiratiebron geweest voor de ontwikkelingen van het acquis van de Europese Unie (EU) op het gebied van gegevensbescherming. Bijvoorbeeld in het kader van richtlijn 95/46/EG en in het kader van Verordening 2016/679 (Algemene Verordening Gegevensbescherming – AVG) en Richtlijn 2016/680 inzake politie en justitie die respectievelijk van toepassing zijn sinds 25 mei en 6 mei 2018.

In 2012 gingen de onderhandelingen met het oog op modernisering van het Verdrag van 1981 van start. De onderhandelingen werden echter tijdelijk bevroren in functie van het finaliseren van de hervorming binnen de Europese Unie zelf.

De tekst van het Wijzigingsprotocol is gecoördineerd met de vertegenwoordigers van de lidstaten in de bevoegde werkgroep van de Raad en geeft uitvoering aan de onderhandelingsrichtsnoeren van de Raad. Daarnaast is het Wijzigingsprotocol ook volledig in overeenstemming met Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (algemene verordening gegevensbescherming of 'GDPR'/'AVG') en met Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens.

Op 18 mei 2018 werd het voorliggende protocol tot modernisering van het Verdrag van 28 januari 1981, goedgekeurd door het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Het protocol wordt op 10 oktober 2018 opengesteld voor ondertekening. De ceremonie vindt plaats in Straatsburg.

inhoud

Het voorliggende protocol zal het Verdrag van 1981 moderniseren. Het gemoderniseerde verdrag of 'Verdrag 108+' zal dezelfde werkingssfeer hebben voor alle partijen bij het Verdrag. Die partijen zullen evenwel niet langer de mogelijkheid hebben om sectoren of activiteiten (bv. op het gebied van de nationale veiligheid) volledig van de toepassing ervan uit te sluiten, zoals op basis van het huidige Verdrag 108 wel nog mogelijk was. Het gemoderniseerde verdrag zal dus met andere woorden betrekking hebben op alle vormen van gegevensverwerking die onder de bevoegdheid van de partijen vallen, zowel in de openbare als in de particuliere sector.

Daarnaast wordt het niveau van gegevensbescherming aanzienlijk verhoogd. Het gemoderniseerde Verdrag zal met name het beginsel van rechtmatige verwerking verder specificeren (voornamelijk wat de vereisten voor toestemming betreft) en de bescherming van bijzondere categorieën gegevens verder versterken (en tegelijkertijd de categorieën uitbreiden tot die welke zijn erkend als bijzondere categorieën persoonsgegevens). Aan particulieren zullen aanvullende garanties worden geboden bij de verwerking van hun persoonsgegevens. Het gaat inzonderheid om de verplichting om de waarschijnlijke impact van een gegevensverwerking na te gaan en om de relevante technische en organisatorische maatregelen uit te voeren. Het gemoderniseerde Verdrag zal ook hun rechten versterken, vooral op het gebied van transparantie en toegang tot gegevens. Er worden ook nieuwe rechten ingevoerd, zoals bijvoorbeeld het recht om niet te worden onderworpen aan een louter op geautomatiseerde verwerking gebaseerd besluit dat de betrokkene in aanmerkelijke mate treft; het recht om bezwaar te maken tegen de verwerking en het recht op een voorziening in rechte in geval van schending van de rechten van een betrokken persoon.

Het gemoderniseerde Verdrag zal herziene bepalingen uit het Aanvullend Protocol (ETS 181) bevatten, op grond waarvan de partijen een of meer onafhankelijke instanties moeten oprichten die erop moeten toezien dat de bepalingen van Verdrag 108+ worden nageleefd. Door middel van aanvullende bevoegdheden, zoals de bevoegdheid om besluiten te nemen met betrekking tot schendingen van Verdrag 108+ en om administratieve sancties op te leggen, zullen die instanties meer armslag krijgen.

Over het geheel genomen zal het gemoderniseerde Verdrag een hoog niveau van bescherming bieden en tegelijkertijd de partijen een zekere flexibiliteitsmarge bieden voor de omzetting van de bepalingen ervan in nationaal recht. Op die manier zal toetreding tot Verdrag 108+ aantrekkelijk worden voor die landen, ook buiten Europa, die erover denken een systeem voor gegevensbescherming op te zetten of een bestaand systeem te versterken. De praktische gevolgen zullen naar verwachting veel groter zijn dan die van het huidige Verdrag 108, zowel wat de reikwijdte als wat de erin vastgestelde verplichtingen betreft.

Zodra het in werking is getreden, zal het wijzigingsprotocol de Unie de mogelijkheid bieden partij te worden bij het (gemoderniseerde) Verdrag.

Tot slot zal het gemoderniseerde Verdrag ook de effectiviteit van gegevensbescherming versterken door te bepalen dat het Verdragscomité de doeltreffendheid kan beoordelen van de maatregelen die in nationale wetgeving zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van het Verdrag.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Het voorstel van regeringsbeslissing kreeg advies van de Inspectie van Financiën op 22 augustus 2018. In zijn advies stelt de Inspectie dat elke wijziging aan regelgeving binnen het kader van dit protocol een belangrijke invloed zal hebben op elke organisatie binnen de Vlaamse overheid op het vlak van gegevensbescherming en ook een belangrijke budgettaire weerslag zal hebben voor de gehele Vlaamse overheid.

Het gemotiveerd begrotingsakkoord is vereist.

Het oude Verdrag van 1981 was een inspiratiebron voor de AVG-verordening. Het voorliggende Wijzigingsprotocol brengt de standaarden voor gegevensbescherming op het niveau van de AVG-verordening. Het Wijzigingsprotocol is volledig in overeenstemming met de AVG-verordening. Daardoor genereert het voorliggend Wijzigingsprotocol geen significante meerkost voor de Vlaamse overheid. De budgettaire weerslag van de AVG-verordening voor de Vlaamse overheid werd eerder door de Vlaamse Regering beoordeeld.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag voor de gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (ocmw's), de intercommunales of de provincies voor wat betreft hun personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en hun schuld en ontvangsten.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel heeft geen rechtstreekse gevolgen op personeels- of organisatorisch vlak, noch op de personeelsbudgetten.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het protocol tot wijziging van het Verdrag van de Raad van Europa tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, gedaan te Straatsburg op 28 januari 1981;
- 2° de vertegenwoordiger van de federale regering te machtigen om het protocol mede namens de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest te ondertekenen, op voorwaarde dat zulks vermeld wordt onder de handtekening;
- 3° de minister-president van de Vlaamse Regering te gelasten om de federale minister van Buitenlandse Zaken van deze beslissing in kennis te stellen;

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

Bijlagen:

- de tekst van het Verdrag van 1981 in het Engels met de Nederlandse vertaling ervan;
- de tekst van het protocol in het Engels;
- het advies van de Inspectie van Financiën d.d. 22 augustus 2018;
- het begrotingsakkoord d.d. 3 oktober 2018.